

Teater Albatross reste till Vitryssland i slutet av juli 2005.

Sedan några år spelar Teater Albatross DET VAR LÄNGE SEDAN ORKESTERN SPELADE, en föreställning om kvinnoorkestern i Auschwitz-Birkenau.

Teater Albatross har en historia alltifrån tidigt 80-tal med massor av spelningar under mängder av turnèer i Östeuropa, framför allt i Polen men också i Estland. Ofta handlade det om den östeuropeiska jiddischvärlden och om Förintelsen.

Nu sommaren 2005 fick vi chansen att för första gången åka till Vitryssland, till en festival som heter Slavisk Bazar i Vitebsk, Marc Chagalls stad. Slavisk Bazar är ett jätteevenemang som funnits i många år, artister från hela det gamla Sovjetunionen deltar. Mest är det sång och musik, men också konst och en hel del teater. Vi, Albatross, var i stort sett den enda teatern från väst. Under en vecka invaderade 150 000 människor den charmiga staden, som påstods vara stor som Göteborg, men ändå hade en omisskännlig småstadsatmosfär. Vitebsk ligger vackert i knutpunkten av tre floder. Före kriget bestod Vitebsk av 70 % judar och på den tiden förstod alla i Vitebsk jiddisch. Den världen är naturligtvis helt borta idag.

Eftersom våra pjäser alltid slagit an känsloträngar i Östeuropa, såg vi fram mot detta. Vi kände också en viss bävan för tull, byråkrati och poliser. Vitryssland har inte världens bästa rykte. - Och kriget vi hade med den ryska tullen för några år sedan när vi skulle spela i Kaliningrad hade inte gjort saken bättre. Då vann vi kriget efter 10 förtvivalade timmar vid den lilla stormpinade gränsstationen genom att börja sjunga, dansa och spela jiddischmusik. Vi dansade mellan bilarna i kilometerkön som uppstått bakom oss. Då fick vi till sist resa vidare. Vi hade onda aningar inför Vitrysslandsturnèen.

Redan Vitrysslands tull överraskade oss. Vänligheten. Och efter mindre än 2 timmar var vi igenom. Vi åkte vidare de ca 25 milen till Vitebsk. Festivalen hade skickat en tolk till oss, tur var nog det, de ryska bokstäverna på vägskyltarna förbryllade oss.

Det var först tidig sommarnatt. Ljust. Ett vackert böljande åkerlandskap. Dungar av lövträd. Inga städer. Inga människor. Senare natt med vid horisont. Och så kom vi till Vitebsk. Plötsligt var det fullt av människor. Ute på gatorna. Klockan var halv två på natten. Alla var välklädda, den ryska dryckeskulturen såg vi inget av. Allt gick lugnt och snällt till. En annan värld. Lite 50-talskänsla. Hela välklädda familjer var ute på de biltomma gatorna och torgen. Biltomma för att det var festival, och centrum var avstängt för bilar. Bara vi åkte runt och letade efter hotellet.

Vi undrade var vi kunde parkera... Eftersom det finns få bilar fanns det ju parkeringsplatser överallt, viket blev svaret till oss. Jo, men var kan vi ställa bilen så att vi inte inte blir bestulna på dyrbar utrustning, undrade vi. Och märkligt nog menade hotellpersonalen att bussen stod ju mitt i stan... - Här gör ingen inbrott. - Hmm, märkligt!

Så fortsatte det i samma stil, middag trollades fram kl. 03.30 på hotellrestaurangen, som var full av gäster!

Därefter bygge av scenografin på teatern nästa dag. De som arbetar på Teatrar, med teknik, är inte alltid världens mest nöjda människor, samarbetet mellan frigrupper och institutionstekniker går många gånger inte alls smärtfritt, men återigen möttes vi av idel vänlighet, arbetet gick som en dans. Trots vår obefintliga ryska!

Nästa dag skulle vi spela. Teatern var en slags studiotheater med plats för ca 120 personer. Stor nervositet. Också vår tolk var nervös!

Vi började med att berätta om Teater Albatross, om våra turnèer i bl. a. Polen. Vi samtalande med publiken, som var mycket nyfiken. Sedan visade vi Filmen Eldshjulet, en vacker film om hur vi turnerat i Europa och Afrika med en gatuteaterföreställning om Förintelsen. Och sedan: Föreställningen Det var länge sedan orkestern spelade, om Kvinnoorkestern i Auschwitz-Birkenau. Publiken som hade visst ljus på sig hade fått texten i sammandrag (10 A4 sidor). De flesta följde med exakt i handlingen, och vände blad samtidigt! En del brydde sig inte om texten, satt och tog in händelserna på scenen med stora ögon.

Vi var oerhört spända på hur pjäsen skulle tas emot... Även om Teater Albatross t. ex. 1986 spelat inne i en barack i Majdaneks koncentrationsläger för överlevande fångar, detta som ett exempel på en föreställning med historiska vingslag i luften, så kände vi även nu ett stort pirr i magen.

Så var vi färdiga. Tyst. Spridda applåder. Vi var fortfarande spända över reaktionen. Så började publiken resa sig och skrika. Skrika SPASIBO (tack) och annat. Vi har aldrig, någonstans, fått ett så entusiastiskt mottagande! (Det enda som skulle kunna vara jämförbart är kanske det starka mottagande vi fick när vi spelade en föreställning om poeten Allen Ginsberg i legendariska Woodstock på 90-talet!) Omtumlade tackade vi. Överlevande från Auschwitz kom och tackade. Sedan samtal igen med publiken. Två timmar senare en ny föreställning. Nu var det helt fullt. Publiken ännu mer entusiastisk. Vi var rörda, och lyckliga.

Efteråt middag med Teaterdirektören, som menade att gud nog hade ett finger med i spelet vad gällde vår pjäs!

Och så hemresa dagen därpå. Tullen avklarad på en halvtimme, Vi sov i östra Lettland, i närheten av den lilla byn Krasnaja, som ligger längs floden som kommer från Vitebsk. Sov över hos en rysktalande bondfamilj som inrett några rum för turister. Ännu en gång möttes vi av idel lugn och vänlighet. Den kvällen funderade vi över vår resa. Hur annorlunda den blivit, jämfört med vad vi förväntat oss! Jag tänkte på Kamerun, också dit hade vi åkt med viss ångslan! Också där hade vi överraskats! På morgonen märkte vi att bussens avgasrör hade skakat sönder på de skraltiga vägarna. En granne svetsade galant ihop röret, och sedan fortsatte resan hemåt!

När vi hade kommit hem bestämde vi att vi måste beskriva denna vår resa, att vi härigenom vill tacka alla, inklusive Svenska Institutet (som bidrog med pengar), och Dmitri Plax (vitryss som bor i Sverige och arbetar på SR), vi vill tacka alla som hjälpt oss att få denna upplevelse!

För Teater Albatross, Tokalynga den 25/8 05, Robert Jakobsson

Teater Albatross 0346 60490

Hemsida: www.teateralbatross.com

E-post: teateralbatross@telia.com